

І. Г. Шугалєєвааспірант кафедри фінансового права,
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО АПАРАТУ, ЩО ВИКОРИСТОВУЄТЬСЯ ПРИ РЕГУЛЮВАННІ ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН

Стаття присвячена розгляду окремих фінансово-правових категорій. Виділяючи як основоположне поняття фінансову систему, на якому ґрунтується функціонування системи фінансових відносин, аналізується зміст даного терміну, а також наводяться думки науковців щодо його правової природи. В статті висвітлено причини невідповідності даного терміну фактичним обставинам сьогодення з урахування функціонування публічної фінансової системи. Виділено також основні напрями функціонування фінансової системи, зокрема: 1) формування публічних фондів; 2) розподіл публічних коштів; 3) використання коштів відповідних фондів; 4) публічні видатки; 5) контроль за розподілом і використання публічних коштів і видатків; 6) фінансовий контроль.

Здійснюється ґрунтовний аналіз поняття кінцевий бенефіціарний власник та за допомогою судової практики виокремлюються основні ознаки даного явища, що полягають у: 1) отриманні вигоди від доходу; 2) визначенні юридичної долі суб'єкта господарювання; 3) відсутності договірних чи законодавчих зобов'язань щодо перерахування доходу іншій фізичній особі. Аналізуються терміни, запропоновані у Законі України «Про фінансові послуги та фінансові компанії», серед них: контролер, ключовий учасник юридичної особи, власник істотної участі та виокремлюються їх основні ознаки.

Досліджені основні поняття сфери фінансового аудиту: контроль, фінансовий контроль та державний фінансовий контроль. Виокремлені їх основні ознаки та наведені запропоновані науковцями поняття. Надані рекомендації щодо розширення поняття фінансового аудиту напрямів його впровадження. Крім того, охарактеризована помилкова думка про функціонування фінансового аудиту лише в межах Державної аудиторської служби України, хоча здійснення аудиту відбувається у взаємозв'язку з іншими контролюючими органами різних сфера та пов'язаними підгалуззями фінансового права.

Ключові слова: фінансова система, складові фінансової системи, кінцевий бенефіціарний власник, ознаки кінцевого бенефіціарного власника, фінансовий контроль.

Постановка проблеми. Аналіз основоположних понять у сфері фінансових правовідносин є необхідним, зважаючи на багатогранність та складність даних відносин. Значна частина даних правовідносин має складності в визначенні понять та понятійного апарату законодавства, внаслідок чого можуть колізії та прогалини можуть виникати не тільки на практиці, ай на теоретичному рівні, внаслідок чого, дана тематика є актуальною і на даний момент, незважаючи на значний обсяг наукових робіт.

Аналіз останніх досліджень. Наукове дослідження окремих понять фінансово – правових відносин здійснювали так вчені як Н. С. Барабаш, М. П. Кучерявенко, М. І. Баканов, Є. О. Алісов та ін. Проте, незважаючи на поширеність даної тематики серед вчених – правників, на

даний момент існує необхідність дослідження певних категорій даних відносин.

Невирішені раніше проблеми. Складність та багатогранність фінансово – правових відносин зумовлює необхідність вичерпного розуміння понятійного апарату відповідних відносин. Аналіз деяких понять дозволить забезпечити послідовність наукової думки та можливі законодавчі зміни в майбутньому.

Метою статті є аналіз окремих фінансово-правових категорій, судової практики та законопроектів для забезпечення належної законодавчої регламентації відносин через їх складність й розробка практичних рекомендацій з удосконаленням вітчизняного законодавства у зазначеній сфері.

Виклад основного матеріалу. Поняття фінансова система складає основну катего-

рію фінансового права, на якому ґрунтуються фінансово – правові відносини. Зазвичай, до даної категорії належить фінанси підприємств, бюджетна та кредитна системи та обов'язкове державне страхування, проте в дане твердження можна знайти досить спірним, оскільки не в повній мірі відображає стан фінансової системи. Аналізуючи бюджетну систему, до якої належать державний та місцеві бюджети, і систему загальнообов'язкового державного страхування, можна дійти висновку про те, що дані установи є публічними. Наприклад, кошти бюджетів та Фонду соціального страхування України забезпечують фінансову підтримку органів державної влади та органів самоврядування, тобто дані кошти здійснюють забезпечення публічних фінансових потреб органів держави та місцевого самоврядування. В той же час, залежно від джерел формування відповідних бюджетів та фондів, вони є бюджетними та позабюджетними фондами коштів. Слід також звернути на таку складову фінансової системи як запозичення. Через те, що у результаті своєї діяльності органами місцевого самоврядування та органами державної влади, відповідні кошти входять до бюджетів, а не формують окремий публічний бюджет, то доцільно буде вважати запозичення не частиною поняття фінансової системи, оскільки механізм його сплати є способом формування відповідного бюджету. Така складова як фінанси підприємств також має бути переосмислена, оскільки у процесі діяльності суб'єктів господарювання, сплачуючи податки, збори та інші платежі, наповнюються публічні фонди. Тобто, прослідковуючи механізм їх сплати, можна дійти до висновку про наповнення бюджетного чи позабюджетного фонду [1].

Наведене вище зумовлює переосмислення поняття публічної фінансової діяльності. За загальним правилом, до даної категорії належить фінансова діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування, що охоплює акумуляцію, розподіл та використання коштів публічних фондів, а також здійснення контролю за відповідними діями за для виконання свої повноважень та мети діяльності органами державної влади та органами місцевого самоврядування. За такого правила у науковій літературі виділяють такі напрями публічної фінансової діяльності: 1) формування публічних фондів; 2) розподіл публічних коштів; 3) використання коштів відповідних фондів; 4) публічні видатки; 5) контроль за розподілом і використання публічних коштів і видатків;

б) фінансовий контроль. Всі наведені напрями публічної фінансової діяльності мають особливості та заслуговують наукового обґрунтування, проте особливу увагу слід приділити поняттю публічних фінансів, через багатогранність відносин і склад фінансової системи. Аналізуючи наведене, можна запропонувати визначити публічні фінанси як сукупність державних і місцевих фінансів, що формують державний, місцевий бюджети та державні фонди, мета діяльності яких є фінансове забезпечення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування [2].

Слід звернути увагу на законодавство та термінологію, що використовується на ринку фінансових послуг. На даний момент, Проект Закону України «Про фінансові послуги та фінансові компанії» був прийнятий Верховною Радою України в першому читанні. Даний законопроект спрямований на виокремлення принципів ринку фінансових послуг та основних засад його функціонування [3]. Основною метою даного законопроекту є визначення термінології, що буде використовуватися при здійсненні фінансових дій та узгодження їх з іншими законами, за для уникнення колізій та непорозуміння при вирішенні спорів з відповідними контролюючими органами. Крім того, даний законопроект враховує міжнародні стандарти визначення термінів та враховує досвід міжнародних організацій, що здійснюють стандартизацію та виокремлюють загальні ознаки фінансових операцій. Даним актом пропонуються зміни в різні нормативно – правові акти, що стосуються розширення та модернізації технологій. Під модернізацією технологій мається на увазі осучаснення понятійного апарату у фінансовій сфері з урахуванням рекомендацій та досвіду міжнародних операцій. Якщо порівняти запропонований законопроект та Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» можна дійти висновку про структурну та елементну схожість даних актів.

Важливе значення для забезпечення узгодження та єдності нормативно – правових документів є визначення термінології у текстах нормативно – правових документів [4]. Тож, для визначення власності фінансових компаній та забезпечення контролю відповідними фінансовими органами, запропонований законопроект наводить досить багато понять, що прямо чи опосередковано можуть стосуватися власності: 1) контролер; 2) ключовий учасник юридичної особи; 3) власник істотної участі.

Контролер – це фізична чи юридична особа, по відношенню до якої не існує осіб, які можуть здійснювати контроль за діяльністю відповідної юридичної особи. Одразу можна помітити, що дане поняття є досить неоднозначним, оскільки у деяких випадках на практиці воно може спровокувати помилку кола у визначенні, внаслідок чого, дане поняття не зможе застосовуватись і уповноваженим органам необхідно буде застосовувати заходи уникнення колізій та прогалин. Іншим поняття, що заслуговує на увагу є власник істотної участі. Законопроект визначає дане положення як фізичну чи юридичну особу, що набула участі у фінансовій установі або збільшила її так, що даною особою прямо чи/або опосередковано стала володіти 10 і більше відсотками статутного капіталу відповідної фінансової установи чи правом голосу акцій у статутному капіталі такої фінансової установи та/або незалежно від формального володіння стала справляти значний вплив і/або здійснювати контроль над управлінням або діяльністю такої фінансової установи. Законодавець для визначення даного терміну частково визначає межі істотності участі, крім того дане поняття досить сильно вплине на сферу функціонування суб'єктів господарської діяльності. Особливість понятійного апарату даного законопроекту є поняття істотна участь, зміст якого збігається з поняттям кінцевий бенефіціарний власник, що наведене у статті 1 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом або фінансуванню» і визначене як будь-яка фізична особа, яка здійснює вирішальний вплив (контроль) на діяльність клієнта та/або фізичну особу, від імені якої проводиться фінансова операція [5]. А тому, визначення істотної участі є досить спірним, адже власник істотної участі та кінцевий бенефіціарний власник на практиці можуть збігатися в одній особі, внаслідок чого може виникнути проблема неоднозначності правового регулювання та правового статусу. Крім того, це є досить важливим для закордонних іноземних осіб, адже за кінцевим бенефіціарним власником може визначатися національність такою юридичної особи. Законопроект також визначає поняття ключового учасника юридичної особи, надаючи при цьому альтернативне визначення, що передбачає: 1) фізична особа, яка володіє часткою у статутному (складеному, пайовому) капіталі (акціями) такої юридичної особи, при цьому: не менше 2% статутного капіталу, при цьому ключових учасників не може бути більше

ніж 20 осіб; 2) У випадку, якщо у більш ніж 20 осіб наявні однакові за розміром частки більше ніж 2%, то ключовими учасниками вважаються всі такі особи; 3) якщо юридична особа володіє акціями у розмірі більше 2 і більше відсотків від статутного капіталу такої юридичної особи.

Даний законопроект дублює понятійний апарат Закону України «Про банки і банківську справу», що є позитивним, адже в законодавстві уніфіковується термінологія, що спрощує правову регламентацію відносин та сприяє встановленню єдиної моделі для певних категорій, що у різних сферах права набувають однакового змісту та значення [6]. Крім того, уніфікація забезпечує єдність та однозначність правового регулювання в суміжних галузях, хоча альтернативним способом встановлення термінології у відповідних актах можна досягти шляхом встановлення відсилочних норм. Проблемою даного законопроекту є врахування законодавчих положень банківського законодавства, не враховуючи нормативних положень законодавчих актів, що може призвести до прогалин і колізій у законодавстві.

Слід також звернути увагу на статтю 38 Проект Закону України «Про фінансові послуги та фінансові компанії», в якій вживаються поняття власник істотної участі та ключовий учасник юридичної особи, що зобов'язані надати необхідні дані для формування відомостей структури власності відповідної фінансової компанії або ломбарду. Аналізуючи даний законопроект та Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань», можна дійти висновку про наявність прогалини, адже законопроект не зобов'язує юридичну особу розкривати відомості про кінцевих бенефіціарних власників при державній реєстрації юридичної особи та внесенні змін до відповідного реєстру, натомість, дані нормативне положення встановлюється в законі, що регламентує здійснення реєстрації юридичної особи [7]. Крім того, той факт, що законодавець штучно не вживає термін кінцевий бенефіціарний власник у зазначеному проекті закону, не забезпечує єдність законодавства, адже даний термін широко застосовується і різних нормативно – правових актах. Це може негативно вплинути на стан відомостей про структуру власності різних юридичних осіб та навіть збільшити можливість зловживання правом, оскільки в законодавстві мають встановлюватись модельні поняття, що забезпечують його сталість та взаємозв'язок

між різними галузями права, а тому, доречним буде виокремити основні поняття кінцевого бенефіціарного власника національного законодавства [8].

Цивільний кодекс України, Податковий кодекс України, Господарський кодекс України, Законів України «Про забезпечення права на справедливий суд» містять дане поняття, зміст якого становить кінцевий фактичний отримувач доходу [9,10,11,12]. Така однозначність визначення даного поняття нормативно – правими актами має велике значення, що забезпечує єдність теоретичного розуміння та не викликає недоліків на практиці. Крім того, судова практика також має значення для з'ясування змісту поняття кінцевого бенефіціарного власника. Так, Верховний Суд у справі № 803/1005/17 зазначив, що фактичним отримувачем доходу (бенефіціарним власником) визнається особа, в якій наявні правові підстави для безпосереднього отримання такого доходу та яка є безпосереднім вигодоотримувачем, тобто отримує вигоду від доходу та визначає його подальшу економічну долю [13]. Тобто Верховний Суд виокремлює два критерії для визначення фактичного кінцевого отримувача доходу: 1) наявність підстав для отримання доходу; 2) необхідність статусу вигодоотримувача, тобто особи, яка отримує вигоду від доходу та має економічний вплив на юридичну особу. Розширює тлумачення даного поняття Верховний Суд у справі № 826/5911/18, в якій зауважив, що коли отримувачу доходу належить право отримувати вигоду та визначати юридичну долю і договірні або юридичні зобов'язання щодо перерахування такого доходу іншій фізичній чи юридичній особі відсутні, дана особа може вважатися кінцевим бенефіціарним власником [14]. До того ж пільги зі сплати податку, що передбачені міжнародними договорами, не можуть бути застосовані, у випадку, якщо особа діє в інтересах іншої людини як проміжна ланка, що фактично отримує вигоду від доходу. А тому, не можуть бути застосовані пільгові ставки податку, коли дохід у межах угоди або серії угод із джерелом його походження з України виплачується таким чином, що нерезидент (проміжна ланка, яка має вузькі, обмежені повноваження у відношенні доходу), який претендує на отримання пільгової ставки податку з доходів у вигляді роялті, дивідендів, процентів, виплачує весь дохід або більшу його частину іншому нерезиденту, який би не міг застосувати пільгову ставку, якби такий дохід виплачувався останньому. Верховний суд у даному рішенні також

зазначає випадки, коли особа не може бути кінцевим бенефіціарним власником, зокрема: ним не може бути особа, яка має формальне право на 25 чи більше відсотків статутного капіталу або прав голосу в юридичній особі, але є комерційним агентом, номінальним власником або номінальним утримувачем, або лише посередником щодо такого права.

Отже, такі поняття як ключовий учасник юридичної особи, контролер та власник істотної участі не відповідають за змістом поняття кінцевого бенефіціарного власника, оскільки бенефіціарним власником може бути лише фізична особа, тоді як зазначеними особами у Проекті Закону України «Про фінансові послуги та фінансові компанії» можуть біти як фізичні, так і юридичні особи. Крім того, кінцевому бенефіціарному власнику належить більше повномочностей, а саме: отримувати вигоду від доходу, визначати юридично долю відповідної юридичної особи, розпоряджатися активами належного суб'єкта та в інтересах якого продовжує діяльність даний суб'єкт.

Ще однією сферою, що потребує термінологічного дослідження, є фінансовий аудит, через численне збільшення понятійного апарату та посилення структурного впливу термінів в сфері державного фінансового контролю. Система понять фінансового аудиту на даний момент знаходить в стані свого становлення, до такого висновку можна дійти завдяки наявності великого обсягу наукових робіт по даній сфері. Основоположним поняттям в зазначеній сфері є контроль, яке визначається як перевірка уповноваженим суб'єктом з метою забезпечення ефективності виконання та досягнення покладених завдань та цілей. На думку науковців, контроль належить до системи управління, метою якої є проведення моніторингу та дій, пов'язаних з забезпечення виконання приписів нормативно – правових актів та проявляється як оперативна діяльність контролюючих фінансових органів по відношенню до відповідних об'єктів.

Важливим для фінансового аудиту є поняття фінансового контролю. Заслугує на увагу визначення, що надає І. Б Стефанюк, враховуючи всі особливості даної сфери та зазначає: «фінансовий контроль – це система активних дій, що здійснюються органами державної влади, органами місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання та громадянами України, щодо стеження за функціонуванням будь-якого об'єкта управління в частині утво-

рення, розподілу та використання ним фінансових ресурсів з метою оцінки економічної ефективності господарської діяльності, виявлення і блокування в ній відхилень, що перешкоджають законному й ефективному використанню майна і коштів, розширеному відтворенню виробництва, задоволенню державних, колективних та приватних інтересів і потреб та удосконаленню управління економікою» [15]. Викликає питання також поняття державного фінансового контролю, зміст якого збігається з поняття фінансового контролю, проте внаслідок того, що може скластися розуміння про функціонування системи державного фінансового контролю тільки на основі Державної аудиторської служби України, звужує поняття даного виду фінансового контролю. Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю» передбачає, що здійснення фінансового контролю здійснює Кабінет Міністрів України, Державна аудиторська служба України, до якої належить більшість повноважень даної сфери, проте слід зазначити, що дана служба здійснює дану компетенцію з комунікацією з іншими органами публічного фінансового контролю, зокрема, з Державною податковою службою України, Державною митною службою та ін [16]. А тому, доречним буде розширити поняття державного фінансового аудиту за аналогією державним фінансовим контролем, що складається з таких сфер як податковий, митний та бюджетний контроль [17].

Висновки та пропозиції. Понятійний апарат кожної сфери права є особливо важливим для її існування, велику актуальність має фінансова сфера, адже саме тут безпосередньо стикаються публічні та приватні інтереси щодо питань фінансів та майна. Недостатня визначеність термінології у законодавстві може спровокувати прогалини та різні види колізій як на теоретичному рівні, так і на практиці. Як було продемонстровано, такі категорії як фінансова системи та її складові, фінансові послуги та компанії, кінцевий бенефіціарний власник та інші потребують наукового обґрунтування та виокремлення основних ознак, з урахуванням судової практики, що є невід'ємною частиною будь-яких суспільних відносин та є джерелом належної та достовірної інформації про стан законодавчої регламентації відповідних відносин на практиці. На даний момент, сфера понятійного апарату фінансових відносин залишається недостатньо дослідженою та вимагає детального теоретичного обґрунтування.

Список використаної літератури:

1. Рибаківа Т. О. Теоретичне дослідження поняття «фінансове регулювання». Економічний вісник університету. 2017. Вип. №34/1. Ст. 292 – 300. URL: [http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILA=&S21STR=ecvu_2017_34\(1\)_36](http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILA=&S21STR=ecvu_2017_34(1)_36) (дата звернення 18.11.2021).
2. Дмитренко Е. С. Понятійно – категоріальний апарат фінансового права: проблеми визначення. Право та державне управління. 2015. Вип. № 2(19). Ст. 19-22. URL: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=0xB2JPYAAAAAJ&citation_for_view=0xB2JPYAAAAAJ:D03iK_w7-QYC (дата звернення: 19.11.2021).
3. Про фінансові послуги та фінансові компанії: Проект Закону України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71092 (дата звернення: 20. 11. 2021).
4. Бєседіна Л.Л. До питання зміни понятійного апарату термінології законодавства. *Інформація і право*. 2013. № 2 (8). URL: <http://ippi.org.ua/sites/default/files/13billatz.pdf> (дата звернення: 20.11.2021).
5. По запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризмом та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.12.2019. № 361-20. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. Вип. № 25. Ст. 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text> (дата звернення: 22.11.2021).
6. Про банки і банківську справу: Закон України від 07.12.2020. № 2121-14. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. Вип. № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> (дата звернення 23.11.2021).
7. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. Закон України від 15. 05. 2003. № 755-15. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. Вип. № 31. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15> (дата звернення: 24.11.2021).
8. Семіног С. Європеїзація понятійно – термінологічного апарату законодавства у сфері фінансових послуг. *Підприємство, господарство і право*. 2021. Вип. № 6. Ст. 150 – 156. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2021/6/24.pdf> (дата звернення: 24.11.2021).
9. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003. № 435-15. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. Вип. № 40. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

- zakon.rada.gov.ua/laws/card/435-15 (дата звернення: 24.11.2021).
10. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-17. Ст. 112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 25.11.2021).
 11. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2013. № 436-15. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. Вип. № 18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 25.11.2021).
 12. Про забезпечення права на справедливий суд: Закон України від 12.02.2015. № 192-19. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. Вип. № 18. Ст. 132. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/192-19#Text> (дата звернення: 25.11.2021).
 13. Постанова Верховного Суду від 21 березня 2018 р., судова справа № 803/1005/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/72965294> (дата звернення: 26.11.2021).
 14. Постанова Верховного Суду від 27 липня 2020 р., судова справа №826/5911/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90804192> (дата звернення: 26.11.2021).
 15. Стефанюк І. Б. Фінансовий контроль: визначення поняття і системи/ *Економіка, фінанси, право*. 2011. Вип. № 7. С. 3–6. URL: <http://old.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16738269/Stefanuk.pdf> (дата звернення: 27.11.2021).
 16. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю. Закон України від 26.01.1993. № 2939-12. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. Вип. 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text> (дата звернення: 28.11.2021).
 17. Лісовий А. В. Уніфікація термінології державного фінансового аудиту в системі контролюючих органів України. *Економічний вісник*. 2017. Вип. 1. Ст. 85-91. URL: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwi5oZ3eu970AhXlo4sKHTt-DI8QFnoECAQQAQ&url=http%3A%2F%2Ffojs.nusta.edu.ua%2Findex.php%2Ffojs1%2Farticle%2Fdownload%2F13%2F13%2F&usq=A0vVaw2zDXwUJsyqwhquluEI2e7v> (дата звернення: 29.11.2021).

Shugaleeva I. G. Theoretical and applied problems of the terminological apparatus used in the regulation of financial relations

The article is devoted to the consideration of certain categories of financial and legal relations. Highlighting as a fundamental concept of the financial system, which is based on the functioning of the system of financial relations, analyzes the component of this term, as well as the views of scholars on its content. As a result, practical recommendations are proposed to change this concept, justifying these changes, the article highlights the reasons for the inconsistency of this term with the actual circumstances of today, given the functioning of the public financial system. The main directions of the financial system are also highlighted, in particular: 1) formation of public funds; 2) distribution of public funds; 3) use of funds from relevant funds; 4) public expenditures; 5) control over the distribution and use of public funds and expenditures; 6) financial control. A thorough analysis of the concept of ultimate beneficial owner is carried out and with the help of case law the main features of this phenomenon are identified, which are 1) benefit from income; 2) determining the legal fate of the business entity; 3) the absence of contractual or legal obligations to transfer income to another individual. The terms proposed in the Law of Ukraine "On Financial Services and Financial Companies" are analyzed, among them: controller, key participant of a legal entity, owner of significant participation and their main features are singled out. It is concluded that none of the above concepts correspond to the meaning of the term ultimate beneficial owner, but such a system of concepts can ensure stability, unity and progressiveness between related areas of law. The basic concepts of the field of financial audit are studied: control, financial control and state financial control. Their main features are highlighted and the concepts proposed by the scientist are given. In addition, there is a misconception about the functioning of financial audit only within the State Audit Office of Ukraine, although the audit is carried out in conjunction with other supervisory authorities in various fields and related branches of financial law.

Key words: financial system, components of the financial system, ultimate beneficial owner, features of the ultimate beneficial owner, financial control.